D E B O N G A R D.

Tijdschrift van de Heemkunde-

vereniging Simpelveld - Bocholtz

JAARGANG 2 NR. 3 SEPTEMBER 1990

Medewerkers: M.L. Crombach-Jacobs
J.W. Gerards-van Roekel
M.G.H. Vliex-Hensgens
H. Crombach
J.P. Janssen
P.H.J. Janssen
L.J.M.L. Kohl
W.J. Meyers
W. Strolenberg

Contactpersoon bestuur: M.G. Vleugels

Correspondentie-adres: L.J.M.L. Kohl
Pater Damiaanstraat 30
6369 SV Simpelveld.

Inhoud:

600 Jaar Norbertijnen in Simpelveld.

Familiestamboom in vogelvlucht.

De Heilige Remigius (436 - 533).

Programma Heemkundevereniging Najaar 1990.

Dit tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en is gratis voor leden van "De Bongard". Kosten lidmaatschap fl.25,=/jaar. Inlichtingen en inschrijvingen: Secretariaat "de Bongard", Sougnezstraat 17, 6369 EH Simpelveld. Tel. 045-444224.

600 JAAR NORBERTIJNEN IN SIMPELVELD.

Toen de Bisschop van Luik in 1203 het patronaatschap over Simpelveld voor eeuwig toevertrouwde aan de Norbertijnen, begon er een periode van bijna 600 jaar waarin zij het recht hadden in Simpelveld de pastoor te benoemen.

Wie waren deze Norbertijnen die zo lang mede het gezicht van onze parochie bepaalden ?

Wat is het voor een orde, hoe is deze onstaan en met welk doel ?

Waar kwamen ze vandaan, wat weten we over hen ?

Om op al deze vragen antwoord te geven moeten we terug naar de oorsprong, n.l. naar de stichter, Sint Norbertus.

De stichter.

Nobertus, uit adellijke familie geboren ca 1080 te Gennep, dus een Nederlandse heilige, leerde (als kannunik en subdiaken in het Domkapittel te Xanten) o.a. te Siegburg de kerkelijke hervormingsbeweging, de Gregoriaanse hervorming, kennen, waaruit o.a. ook de Cisterciënzers, de Karthuizers en de Kruisvaarten zijn ontstaan.

Na in 1115 tot priester te zijn gewijd, trok hij rond als boeteen vredeprediker.

Met een symbolische groep van 12 man (Christus met zijn Apostelen) legden de eerste Norbertijnen op Kerstmis 1121 hun professie af in de handen van hun stichter Norbertus, volgens de regel van Sint Augustinus die als symbool gold voor de terugkeer naar het "vita apostolica", het zuivere evangelische leven.

Dit vond plaats in een klooster te Prémontré bij Laon, département de l'Aisne, in noord Frankrijk. In 1126 keurde Paus Honorarius II de stichting goed.

Norbertus wilde het leven van de clerus hervormen naar de regel van de kerkvader Augustinus. Zijn ideaal was een gemeenschap van priesters, die in gemeenschappelijk leven een strenge armoede onderhouden en vanuit de monastieke observantie en liturgische viering zich toeleggen op het apostolisch leven, vooral op de prediking.

Als kanselier van het H. Roomse Rijk onder keizer Lotharius had hij grote invloed en behoedde hij de kerk voor een nieuwe investituurstrijd, d.i. het conflict tussen het "Imperium" (de Rooms-Duitse keizer) en het "Sacerdotium" (de Paus) over de formele overdracht van bezit, m.n. grondbezit aan bisschoppen en abten.

In 1126 werd hij tot bisschop van Maagdenburg verheven, alwaar hij op 6 juni 1134 stierf.

Zijn gebeente rust in een voormalige abdijkerk, nu museum, in Strahor bij Praag. In 1582 is hij heilig verklaard.

Ieder die Norbert heet heeft op 6 juni naamfeest.

De Norbertijnen.

In het Latijn: Ordo Praemonstratensis (afkorting O.Praem.), in de volksmond " Witheren" genoemd naar hun wit habijt, leden van de Rooms-Katholieke orde van reguliere kanunniken.

Hugo van Fosses, de onmiddellijke medewerker van Norbertus, werd de eerste abt van Prémontré. Hij stelde in 1131 de eerste statuten op, waarbij hij meer de nadruk legde op het beschouwende leven en het koorgebed, waardoor het apostolaat losser kwam te staan van de abdijen.

De orde bestaat uit zelfstandige huizen (abdijen en priorijen). De abt (proost) wordt door de leden van het klooster voor het leven gekozen. De zelfstandige huizen zijn per land in "Circariën" (provincies) verenigd. In de BeNeLux zijn de huizen verenigd in één provincie, de Brabantse Circarie.
Aan het hoofd van een Circarie staat een Vicarius. Het hoogste gezag berust bij het algemeen kapittel, dat om de vier jaar wordt samengeroepen. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de generale abt met vier definitoren.
De liturgie van de Premonstratenzers, zo genoemd naar de stichtingsplaats, vertoont een geheel eigen karakter. In zang, missaal en brevier komen tradities voor die teruggaan op liturgische gebruiken van Neder-Lotharingen, m.n. van de Maas-Rijnstreek.

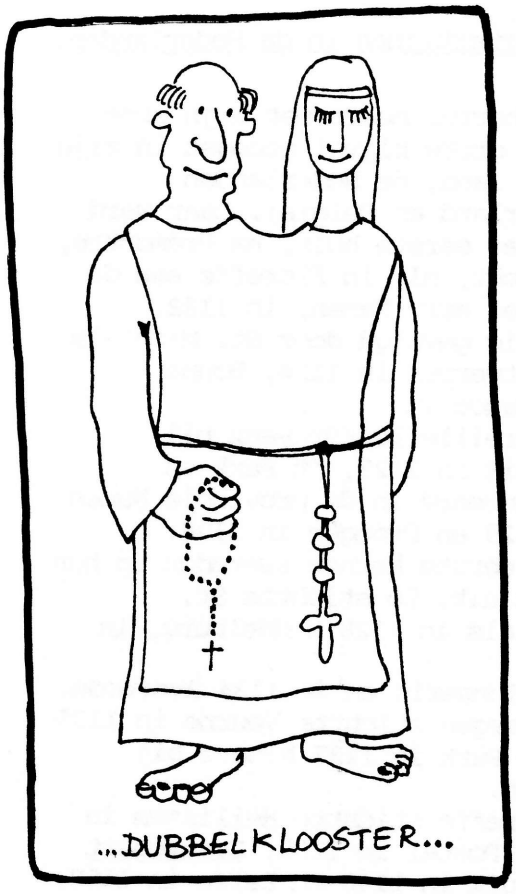

Bij de dood van Norbertus in 1134 telde de orde meer dan 100 kloosters. In haar bloeitijd, tot begin 14e eeuw, meer dan 600.

Dat de kloosters over het algemeen een goede bezetting hadden en velen zich tot priester lieten wijden was voor het gewone volk niet een directe hulp, maar het tekent een hoge en materieële waardering voor het geestelijk leven, dat status en carrière inhield. De drang naar het kloosterleven die in de 12e eeuw op grote schaal ontstond leidde tot het vormen van dubbelkloosters, waar een mannelijke en een vrouwelijke communiteit zij aan zij leefden onder het bestuur van een abt. De vrouwen, die conversen genoemd werden, woonden wel het koorgebed bij, echter zonder er actief aan deel te nemen.
Vanwege de grote nadelen die deze organisatie met zich meebracht, werden de dubbelkloosters afgeschaft en werden er op enige afstand van elkaar twee autonome communiteiten ingericht.

De Norbertijnen in de Nederlanden.

Norbertus heeft met zijn orde zeker grote bijval geoogst in zijn eigen land, de Nederlanden (Nederland en België). Daar werd ook het eerste huis, na Prémontré, gesticht, nl. in Floreffe aan de Sambre, arr. Namen, in 1122. Spoedig gevolgd door St. Michiels in Antwerpen in 1124, Bonne Espérance in Vellereille-les-Brayeux bij Doornik in 1125, 't Park en Mariënweerd in de provincie Namen in 1129 en Drongen in 1138. Deze eerste kernen zwermden op hun beurt uit. Zo stichtte St. Michiels in 1128 Middelburg, in 1130 Tongerlo en in 1134 Averbode. Grimbergen stichtte Veurne in 1135 en 't Park in 1137 Ninove bij Leuven.

Floreffe stichtte Heilissem in 1129, Postel in 1135, Beaurepart bij Luik in 1140 en Leffe in 1152. Mariënweerd stichtte Berne in 1140 en in Friesland de gelijknamige abdij Mariënweerd in 1163 en Wittewierum in 1204, zodat Friesland een land van Norbertijner abdijen werd.

De Norbertijnen hebben in de lage landen een belangrijke rol gespeeld, vooral door landontginningen, armenzorg en door de z.g. uithoven.

Een groep van enkele broeders en priesters bewoonden een boerderij, bewerkten er het land en zorgden aldus voor het onderhoud van de abdij. Deze boerderijen en landerijen waren veelal schenkingen van adellijke families, die zich veel verspraken van de kennis en de voortvarendheid waarmee de broeders en priesters tewerk gingen. Zulke uithoven groeiden al snel uit tot kleine dorpen doordat de plaatselijke bevolking er zich rondom vestigde om kennis in de landbouw op te doen. Rondom Prémontré woonden op zeker moment zelfs 2000 mensen.

Portret uit 1786 van pastoor A. Sougnez

Zo groeiden deze uithoven ook vaak uit tot een soort religieuze nederzettingen en werden deze Norbertijnen al snel gedwongen er de zielzorg uit te oefenen en er kerken te stichten. Ze steunden hierbij op het gezag en bijstand van de plaatselijke landheren.

De kloosters, met hun geestelijke vormingskracht, waren een krachtige steun in het kerkelijk leven, oefenden hun kulturele invloed uit en hadden hun inbreng in de gewone parochiële zielzorg. Zij hadden namelijk van vele parochies het bezettingsrecht, zoals o.a. Simpelveld.

Op het platteland waren de parochies met hun kerken en priesters echter op zichzelf aangewezen om zo goed mogelijk de zielzorg ter hand te nemen.

Daar de kloosters exempt waren, de abt was n.l. heer en meester op zijn eigen gebied en handelde naar eigen recht en voorrecht, waren de door hem uitgezonden pastoors eveneens de mening toegedaan exempt te zijn. Dit bracht hen regelmatig in conflict met de plaatselijke overheid (de gebiedende heer). Er zijn dan ook vele processen gevoerd m.n. over het tiendrecht.

Stagnatie en verval.

Op het einde van de 14e eeuw treedt er stagnatie op door externe factoren, n.l. door ontvolking van de kloosters door oorlogen en ziekten (epidemieën), die mede tot verval van de middeleeuwse maatschappij leidde.

In de late middeleeuwen heeft het commendewezen, d.i. de toekenning van het vruchtgebruik van goederen, verbonden aan een kerkelijk beneficie met daaraan verbonden inkomsten, waardoor lekenoversten beslag legden op de abdijen, de orde op de rand van de afgrond gebracht.

Prémontré b.v. ging gebukt onder pijnlijke commendebesluiten, o.a. door de schok die het protestantisme teweeg bracht.

Tijdens de 16e eeuw gingen, als gevolg van de reformatie, bijna alle kloosters in de protestant geworden landen verloren.

Toch heeft men tijdens dit verval krachtig aan herstel en hervorming gewerkt. Zo ijverde Nicolaas van Cues, als bisschop van Brixen, voor eenheid en hervorming van de kerk. Als curie-kardinaal was hij een schakel tussen de middeleeuwen en de moderne tijd.

In 1505, hij leefde toen al niet meer, wordt zijn ordewetgeving voor het eerst in druk uitgegeven, waarin hij krachtig te keer gaat. Als oorzaken van verval en reden voor hervorming noemt hij de volgende punten:

- de bisschoppen zijn meer wereldlijke vorsten dan kerkelijke leiders.
- het aantal geestelijken is veel te groot, waardoor velen niet voldoende bestaansmogelijkheden hebben.
- de ontucht onder hen is groot, in de kloosters is de tucht over het algemeen erg verslapt.
- de intellectuelen zijn dikwijls totaal onverschillig voor de godsdienst.
- door de renaissance en het humanisme, die een hernieuwde belangstelling voor de kunst en de geschriften der klassieke oudheid bewerkten, worden de oude heidense opvattingen weer verbreid.
- het volk is nog wel gelovig, doch doet slechts uiterlijk zijn plicht, wat vooral in de reliekencultus onduldbare vormen aanneemt.

Krachtige woorden van een 15e eeuwse kerkhervormer !

Bescherming door de Oranjes.

In de noordelijke Nederlanden (Nederland) bleven tijdens de reformatie alleen Berne en Oosterhout bestaan, dank zij de bijzondere protectie van de Oranjes. In het archief van de abdij van Berne bewaart men nog met zorg een brief van Willem van Oranje, waarin zijn bescherming op papier tot uitdrukking wordt gebracht.

Toen de strijd tijdens de 80-jarige oorlog in alle hevigheid losbarstte moest men echter de vlucht nemen naar de zuidelijke Nederlanden (België) en zocht men toevlucht in Vilvoorde. Het klooster Sint Catharinadal van de Norbertinessen in Oosterhout noemt men nog steeds het Oranjeklooster.

Zowel Berne als Oosterhout mochten echter van de Oostenrijkse Nederlanden geen betrekkingen onderhouden met de moederabdij Prémontré. Keizer Jozef II van Oostenrijk schafte b.v. alle Norbertinessenkloosters, welke niet verbonden waren aan een school of ziekenhuis, als "nutteloze" instellingen af.

De z.g. "witte linie", katholiek gebleven parochies in protestants geworden streken, herinnert nu nog aan de beter gevormde "witte pastoors" uit die moeilijke dagen.

Aan hen is het te danken dat het zuiden vandaag nog "katholiek" heet. De Franse Revolutie verklaarde alle kloosters tot staatseigendom.

Contrareformatie.

Het verval van de middeleeuwse kerk had bij vele christenen het verlangen naar een "hervorming in hoofd en leden" wakker geroepen, waaruit zich in de 16e eeuw een dubbele hervormingsbeweging ontwikkelde: de protestantse reformatie en een hervormingsbeweging binnen de Rooms-Katholieke kerk, de contrareformatie

Deze contrareformatie werd onafhankelijk van het protestantisme ingezet en bereikte een hoogtepunt met het concilie van Trente.

De paus en sommige vorsten, o.a. Filips II, die ijverden voor de toepassing van de decreten van Trente, werden hierbij geholpen door bisschoppen en kloosterorden, o.a. Norbertijnen en vooral Jezuieten.

Het resultaat was een verscherping van de tegenstelling tussen katholicisme en protestantisme, die aanleiding gaf tot godsdienstoorlogen en vervolging van ketters door de inquisitie.

Zo is de kerkelijke kunst van de contrareformatie een poging om, in rivaliteit met de absolute monarchen, de alles overtreffende heerlijkheid van de goddelijke monarch en van zijn plaatsvervangers te affirmeren (te bevestigen). De architectuur van de kerken wordt, zoals die van de paleizen en residenties, afgestemd op een indrukwekkende veruitwendiging van de macht, die door schittering probeert te imponeren. Zo is de abdijkerk van Grimbergen en van Averbode een meesterwerk van de barok.

Tweede en Derde Orde.

Toen de z.g. dubbelkloosters werden opgeheven, waren de vrouwenorden veelal aan hun lot overgelaten. Tegen het einde van de 12e eeuw werden ze door het centrale gezag zelfs afgeschaft.

Na in 1240 weer toegelaten te zijn, bloeiden meerdere kloosters opnieuw op en werden zij officieel erkend als tweede orde.

Met de orden die uit de Gregoriaanse hervorming ontstaan zijn, zoals de Norbertijnen, is er een nieuw element in de geschiedenis van het westers kloosterleven gekomen.

Omdat deze hervorming begin 12e eeuw een volksbeweging werd, sluiten leken zich bij deze kernen van evangelische levensvernieuwing aan, om naar best vermogen en volgens hun levensomstandigheden hetzelfde ideaal van evangelische armoede te beleven, en namen bepaalde kloosterverplichtingen van de orde in hun dagelijks leven over, zoals vasten, sobere kledij en intenser gebedsleven. Hieruit onstond de z.g. Derde Orde.

De karmeliet Johannes van Soreth hervormde de Derde Orde in de 16e eeuw. Hieruit ontstonden de broederschappen en de gilden.

Er zijn vandaag nog mensen in onze gemeenschap die lid zijn van de Derde Orde en de strenge leefregels in acht nemen.

Respect !!

De nieuwe tijd en de wederopbouw.

Van 1835 tot 1847 herrezen in België de abdijen van Grimbergen, Averbode, 't Park bij Leuven, Tongerlo, Postel en Leffe, die tijdens de Franse Revolutie allen tot staatseigendom waren verklaard. De oudste vestiging van de Norbertijnen in Nederland is de abdij van Berne in Heeswijk-Dinther in Noord Brabant, welke in 1132, zo vertelt de legende, door ridder Fulco en zijn vrouw Bessels aan de Augustijner koorheren van Rolduc (de oudste abdij van Nederland uit 1104) werd geschonken als dank voor zijn wonderbaarlijke redding uit handen van zijn vijanden.

Enige jaren later werd er ruimte gemaakt voor de volgelingen van Norbertus. Zij ontvingen kasteel, landerijen en uithoven. Na hun gedwongen verblijf in Vilvoorde keerden de Norbertijnen in 1834 terug in Nederland en kochten het "slotje" van Berne terug.

De Norbertijnen, te beginnen met Norbertus, zijn altijd hervormers geweest, altijd op de progressieve toer.

Het gaat om een kerk die zich steeds weer hervormen moet, de "ecclesia semper reformanda". Doet ze dat niet onstaat er een probleem voor idealisten, zo stelt de abt van Berne, verwijzend naar Augustinus die zei:"Wij zijn de tijden" en hij bedoelde: Een bepaalde tijd is maar zo goed of zo slecht als wij hem zelf maken.

Kloosterlingen zijn mensen die het erop wagen, die risico's durven nemen en de moed hebben zere plekken aan te wijzen. Zo stond er in de kerk van Berne voor het eerst in Nederland een priester onder de mis met het gezicht naar het volk gekeerd, terwijl dat pas door het tweede Vaticaans concilie werd gelegitimeerd.

Ook propageerde men lang vóór het tweede Vaticaans concilie de gemeenschappelijke vieringen en hier voerde men al vroeg de echte volksmis in - hetgeen leidde tot een woordspeling: Van volksmis-leiders werd er gegrapt dat het volks-misleiders waren.

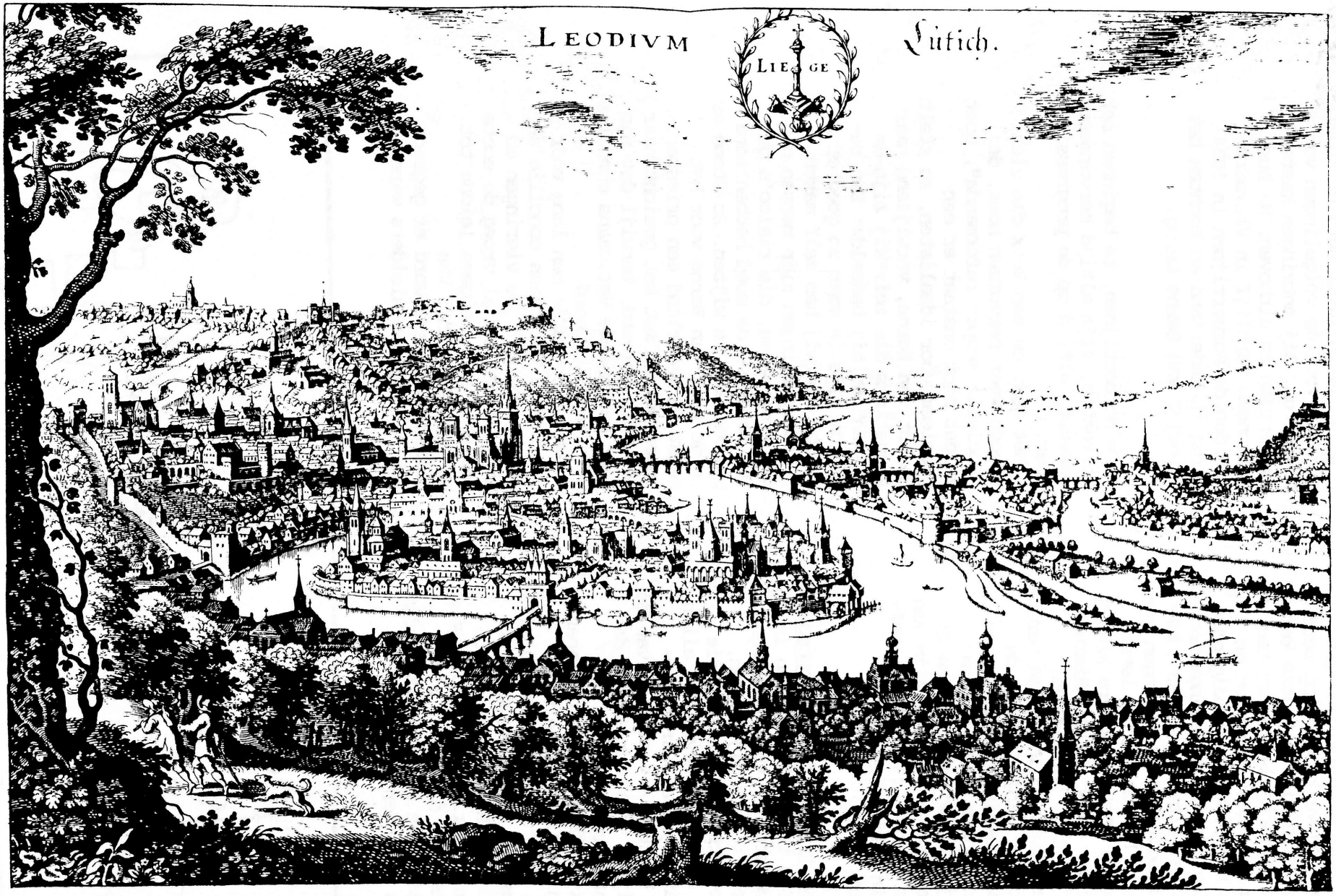
LEODIVM
LIEGE
Lütich.

Abdij en abdijkerk (rechtse toren) Beaurepart te Luik, nu bisschoppelijk paleis. Het gebouw rechts met timpaan was de abtswoning, links hiervan de abdij.

Beaurepart.

Daar Simpelveld van oudsher tot 1801 kerkelijk tot het bisdom Luik behoorde vertrouwde Prins-Bisschop Hugo van Pierrepoint II, als de 20e opvolger van Sint Lambertus als bisschop van Luik, in 1203 het kerspel Simpelveld toe aan de vrome en geleerde Norbertijnen van de abdij Monte Cornelli (Mont Cornillon) van Beaurepart te Luik.

De abdij Beaurepart wordt door pastoor Dydden in zijn memorieboek "Monasterii Bellii Redutus" genoemd, de eenheid waarin het goed is terug te keren. Hier komt de vastverbondenheid, het "stabilitas loci" naar voren, dat eigen is aan de Norbertijnen.

De abdij lag op het eiland van de Maas, een eiland gevormd door de twee Maastakken. De Maas splitste zich bij Luik, om noordelijk van de stad weer samen te stromen. De westelijke arm is echter in de 19e eeuw gedempt.

De gebouwen staan er nog steeds, ook de mooie barokke kerk. Nu woont er de bisschop van Luik en is er het groot seminarie gevestigd.

Daar de oude registers van de abdij niet meer bestaan, is het niet gemakkelijk gegevens over de tijd vóór 1400 te achterhalen. Simpelveld was de eerste niet-Waalse parochie die aan het patronaatschap van de Norbertijnen werd toevertrouwd. Ze bezaten reeds enkele parochies in het Luikse land, o.a. Soumagne.

Een mooie bijkomstigheid is de kerk van dit Soumagne, alwaar het plafond volgeschilderd is met familiewapens. Het bekijken waard! Soumagne ligt langs de autoweg Luik-Aken.

De abdij Mont Cornillon in Beaurepart, het moederhuis van onze pastoors, is tijdens de Franse revolutie in 1793 opgeheven.

Onze pastoors.

In 1203 komt dan de eerste pastoor uit de orde van de Norbertijnen naar Simpelveld. Hij vond er reeds een kerkje, dat zeer waarschijnlijk toebehoorde aan de plaatselijke heer. Simpelveld kon men tot dan toe zeker nog geen parochie noemen.

Hoe de naam van die eerste pastoor was is niet meer te achterhalen. Wel vinden we een zekere pater Nicolaus, die in 1287 nog leefde. Ook weten we dat in 1331 een zekere Johannes Quitun onder abt Libertus hier pastoor was, en in 1454 Jacobus Burchloon.

Zijn opvolger was Mathias van Tongeren in 1478, die tevens prior te Reeckhem was en niet vaak in Simpelveld verbleef. Waarschijnlijk had hij een plaatsvervanger.

Vanaf 1511 is in de lijst van pastoors vrijwel geen onderbreking tot heden toe.

Vanaf 1511 was Andrees van Doenraed hier pastoor. Hij stierf in 1558.

Jonker Andrees van de Hoeff van Overhuizen was zijn oom, mogelijk zijn peetoom.

Hij werd opgevolgd door Henricus Bollandt in 1558. Over hen is weinig bekend.

In 1571 komt dan de bekende pastoor Arnold Dydden naar Simpelveld. Hij werd door de abt van Mont Cornillon, de H.E. Heer à Flemalia geïnstalleerd. Onder zijn pastoraat wordt de parochiekerk "Moederkerk" genoemd, daar in Bocholtz reeds een "Dochterkerk" bestond. Men kan stellen dat Arnold Dydden in een van de moeilijkste tijden hier pastoor was, n.l. in de tijd van de protestantse reformatie en de contrareformatie. Tevens in de tijd van de 80-jarige oorlog (1568 - 1648). Hij ondervond dan ook alle perikelen die een oorlog met zich brengt, zoals plundering door muitende soldaten, roof, brandstichtingen, gevangenneming en ontvoering. Arnold Dydden bleef tot 1617 pastoor. De laatste jaren zullen wellicht rustiger zijn geweest. Zijn memorieboek houdt tenminste in 1598 op.

Of de pastoors in Simpelveld gestorven zijn is niet bekend. Begraven in ieder geval niet. De Norbertijnen waren n.l. vastverbonden aan één huis, volgens het principe van de "stabilitas loci". Ze keerden altijd terug naar de abdij die hen uitgezonden had, levend of dood.

De opvolger van Arnold Dydden, Anthonius Jamar, werd in 1616 geïnstalleerd door abt Adam Sluis.

De kerk is onder zijn pastoraat vrijwel hernieuwd of grondig gerestaureerd. Dit kon, want het was de tijd van het 12-jarig bestand in de 80-jarige oorlog, dus een periode van betrekkelijke rust. Bij een dekenale visitatie wordt over Jamar opgemerkt: Hij spreekt slecht Duits en kan in die taal niet preken, men zorge voor een kapelaan, die de pastoor kan vervangen.

Pastoor Jamar heeft zich dan ook van een kapelaan verzekerd, waarschijnlijk de eerste kapelaan van Simpelveld, waarvan ons de naam niet bekend is. Hij preekte 's zondags en gaf katechismusles in de Duitse taal.

Pastoor Jamar was van 1617 tot 1619 tevens president van het seminarie van de Norbertijnen te Keulen. In 1657 wordt hij op 10 juli tot de 45^{e} abt van Beaurepart gekozen alwaar hij op 21december 1663 stierf. Hij is begraven in de kerk te Luik. Zijn grafschrift luidt:

D.O.M.
Hier rust Reverend Dominus
A. Jamar Doctor Theologiae
45^{e} Abt van dit huis
die stierf op 21 dec. 1663
R.I.P.

Als opvolger van pastoor Jamar werd Johannes Matterni in 1641 geïnstalleerd door abt Nicolaas Bovrije.

Deze pastoor is de eerste die een register aanlegde met de namen van de overledenen. Pastoor Jamar was reeds begonnen met de doopregisters in 1621 en met de huwelijksregisters in 1625.

Dit was een van de decreten van het concilie van Trente dat in 1563 eindigde. Kunt u zich voorstellen hoe het gesteld was met de communicatie in die tijd, hoelang het geduurd heeft eer de decreten van Trente Simpelveld bereikten ?

Pastoor Matterni had blijkbaar zeer veel liefde voor zijn Godshuis. Hij heeft twee klokken aangeschaft (beide in de Franse tijd verdwenen). Ook heeft hij het kerkhof (toen nog rondom de kerk) omgeven met een muur, en hield hij veel van de armen. Zo richtte hij een armenraad op, die jaarlijks de voor die tijd zeer grote som van 40 guldens Akens uitdeelde en hield hij uitdeling van brood op paasdag voor de armen.

Pastoor Matterni stierf in 1671 en werd opgevolgd door Caspar Faymonville, die geïnstalleerd werd door abt Ambrosius de Fresne. Zijn pastoraat staat in het teken van de bouwbedrijvigheid. De kerk, die dateerde uit de 13e eeuw en die veel geleden had, was blijkbaar, ondanks restauratie onder pastoor Jamar, niet meer bruikbaar en te zeer versleten.

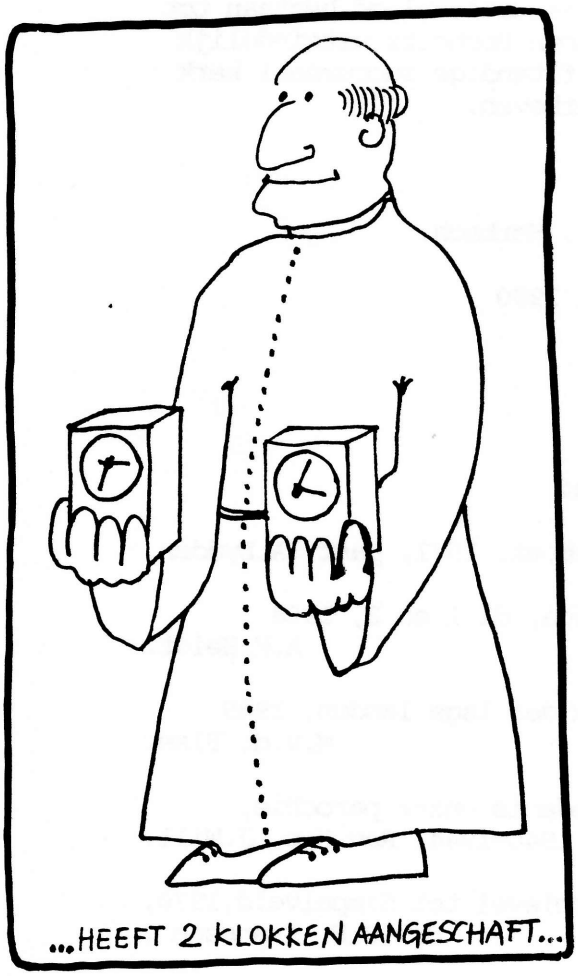

Caspar Faymonville begint juist op het einde van zijn pastoraat in 1693 met een totale nieuwbouw, alleen de toren blijft staan (deze zal eerst in 1711 geheel vernieuwd worden). Hij heeft het einde van de werkzaamheden niet gezien, hij sterft n.l. in 1694. Hij was ook lid van de schutterij.

Bartholomé Petit, zijn opvolger bouwde de nieuwe sacristie. Hij was pastoor van 1693 tot 1703 en werd opgevolgd door Augustinus Withian, welke een nieuw hoofdaltaar plaatste en een nieuwe vloer in de kerk liet leggen. Hij was pastoor van 3 april 1704 tot 4 januari 1719. In dat jaar sterft hij.

Als opvolger van Aug. Withian komt in 1719 Josephus Habetz als pastoor naar Simpelveld. Hij wordt geïnstalleerd door abt Henrico Jullius, doch Habetz sterft reeds vijf weken na zijn installatie vrijwel plotseling.

In hetzelfde jaar wordt op 1 juni Norbertus Burnenville als zijn opvolger door abt Jullius geïnstalleerd. Burnenville blijft vijftien jaar de ijverige herde van onze parochie tot 1733, als hij tot abt van Beaurepart gekozen wordt.

Hij installeert zelf zijn opvolger in het pastoraat alhier op 4 juni 1733, n.l. Jacobus Deliege. Deze pastoor sterft op 6 juni 1735.

Dan installeert abt Burnenville zijn tweede opvolger in Simpelveld, Gilbertus Bancx op 26 juni 1735. Pastoor Bancx blijft 24 jaar, tot 10 mei 1759 in onze parochie.

Onder pastoor Bancx was Augustus Gillet kapelaan. Deze werd, na eerst enige jaren pastoor te zijn geweest in Reckheijen (B), ook zijn opvolger. Augustus Gillet was pas 39 jaar oud en slechts 12½ jaar priester toen hij hier pastoor werd.

Op 24 januari 1763 wordt hij tot abt van de abdij Beaurepart gekozen. Gillet blijft abt tot 27 februari 1789.

Op 6 maart installeert hij zijn opvolger in Simpelveld, Ludolphus

Masteau. Deze sterft op 23 juli 1765 en wordt opgevolgd door Augustus Sougnez, die ook door abt Gillet wordt geïnstalleerd als laatste "witte" pastoor van Simpelveld.

Onder Sougnez was Lodewijk Bluyssens, zijn neef, kapelaan. Hij was als wees, na de dood van zijn vader, op de pastorie gekomen. Hij bleef er enige jaren en trad op jeugdige leeftijd in bij de Franciscanen.

In 1796 wordt hij tot priester gewijd. In 1803 wordt hij hier kapelaan en op 3 februari 1807 volgt hij zijn oom op als pastoor, de eerste niet-Norbertijn.

Pastoor Sougnez stierf op 27 augustus 1807.

Men kan zeker stellen dat Augustus Sougnez, naast pastoor Dydden, een van de moeilijkste pastoraten heeft gevoerd, n.l. in de tijd van de Franse revolutie en overheersing.

Tijdens deze Franse overheersing werd van alle seculiere geestelijken de eed van trouw aan de Republiek gevraagd. Alleen zij die deze eed aflegden, de z.g. beëdigden (assermentes) mochten hun goederen bewaren en de eredienst blijven uitoefenen. Zij stonden echter bij het volk slecht aangeschreven. Hiervoor was Sougnez bang, hij wenste de eed niet af te leggen en ontvluchtte de parochie. In Simpelveld liet hij het werk over aan zijn kapelaan.

Daar de parochie van Bocholtz vanuit Simpelveld bediend moest worden en de kapelaan hier niet aan toe kwam, was Bocholtz verstoken van geestelijke bediening. De priester Wolters, die Sougnez in Bocholtz zou vervangen, had zijn plicht verwaarloosd.

Bocholtz, zeer ontevreden hierover, bleef niet stilzitten en haalde de in Aken geboren Johannes Benedictus Dautzenberg in 1794 naar Bocholtz.

Hij kreeg van de Vicaris-Generaal van het bisdom Luik alle volmachten om in Bocholtz het ambt van pastoor uit te oefenen.
Na ongeveer een jaar kwam pastoor

Sougnez terug en legde alsnog de eed af, wat hem echter niemand kwalijk heeft genomen, behalve de Bocholtzenaren, die Dautzenberg als pastoor wilden behouden.

Deze situatie bleef bestaan tot 1803, toen Bocholtz uiteindelijk als zelfstandige succursaal kerk werd verheven.

Math. J. Horbach.

9 april 1990

Bronnen:

Memorieboek, 1571, past. A.Dydden.

Catholica, dl 1 en 2, 1968
A.M.Heidt.

Abdijen der lage landen, 1989
M.v.d. Plas.

Geschiedenis onzer parochie,
1940-1944, Rev.Kap. J.Will.

Van Semplevei tot Simpelveld,1970,
Drs.G.H. Franssen .

FAMILIESTAMBOOM IN VOGELVLUCHT.

Slechts weinigen onzer voorouders beleven het voorrecht om aan de vergetelheid ontrukt te worden. Johannes Screwers was één van die vele naamloze dagloners die leefde bij de dag, met als enig motief: "Brood op de plank !"

Geboren rond 1680, althans hij overleed op 80-jarige leeftijd op 21 juni 1760 te Wahlwiller.

In die lange tussentijd stond de tijd stil, naar onze begrippen....

Nochtans in 1732 huwde hij te Eys met Catharina Schreurs en van de zeven kinderen waren er slechts drie een lang leven beschoren, Maria Helena, geboren in 1740, Nicolaus, geboren in 1733, en Johan Ludgerus, waarvan het geboortejaar niet bekend is.

Deze Johan Ludgerus huwde in 1780 met Maria Catharina Hegmans (Heckmans) die op 13 mei 1798 overleed. Hij vormde te Eys niet alleen een stevige zijtak, maar zorgde tevens voor een mysterieus hiaat waarin zijn biografie eindigt.....

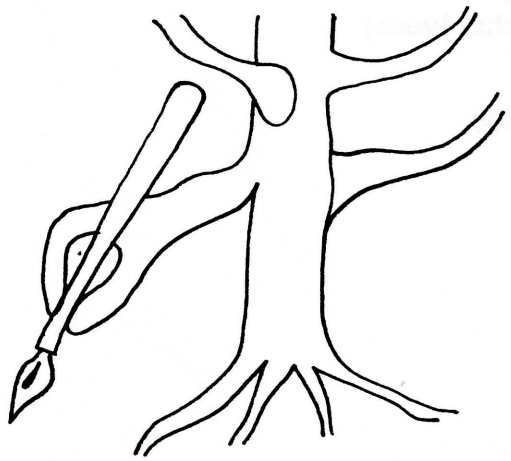

...EEN STEVIGE ZIJTAK...

Wat er aan de hand was ?

Wanneer zijn zoon Nicolaus Schriebers in 1819 op 35-jarige leeftijd gaat trouwen met Anna Scholtissen van Eyserheide kan hij namelijk geen sterfacte overleggen van zijn vader.

En dan volgt er een tweetalige procedure van vier pagina's, waarin vier bejaarde mannen van Eys, waaronder zelfs een chirurgijn, Dr. Eymael, oud 71 jaar, getuigen dat zij Johannes Ludgerus Schriebers gekend hebben, maar tijdens de Franse bezetting spoorloos verdwenen is, vermoedelijk naar Holland...., waarna de "Vrede-Regter" van het Canton Gulpen verlof geeft tot de huwelijksvoltrekking.

Maria Helena Schrievers duikt helaas ook niet meer op in het regio kerkarchief, noch in de burgerlijke stand.

Doch Nicolaus huwt in 1758 met Creuse Helena te Eys. (geen kinderen ?). In 1763 huwt hij voor de tweede keer met Visschers Maria Barbara, weduwe van Henri Beuken, te Wahlwiller. Van de zeven kinderen overleven slechts drie de vele kinderziekten, twee zoons en een dochter. Deze huwt in 1802 als Marie Berbe Schriefers met Johannes Bröcheler, zoon van Henri Bröcheler en van Lucia Vaessen en via hun drie zonen wordt zij een der stammoeders van het geslacht Bröcheler.

Johan Pieter, de tweede zoon van Nicolaus, huwt in 1813 met Maria à Campo te Wahlwiller, doch deze stam sterft tegen het eind van de 19e eeuw uit in de mannelijke lijn.

Zijn bloed stroomt nog voort in de familie Bindels en Ortmans te Wahlwiller.

De oudste zoon van Nicolaus, Johannes, is blijkbaar de pienterste, hij huwt in 1806 met een rijke boeren weduwe, Maria Agnes Hoeppermans te Ubachsberg. En toen kwamen de hectaren in onze familie !

Rond onze eeuwwisseling was deze rechtlijnige tak dan ook uitgegroeid tot een rijke boerendynastie.

In het bezit van 32 hectaren, 4 paarden, 26 stuks hoornvee en 74 schapen...., met inmiddels vertakkingen naar Schin op Geul, Heerlerbaan, Welten, Bocholtz en Simpelveld.

Met de jaarlijkse Bernarduskermis was er een ware familiereünie, waarbij 40 à 50 neven en nichten op hoeve "de Leuf" aan tafel zaten, waarop het gemeste kalf met aanverwante gerechten centraal stond met als nagerecht de groei en bloei van gewassen en ..... hectaren.

Nochtans een familiewapen zat er niet in, daarentegen wel een nogal extreem levensdevies, namelijk: "Doe je hemd uit voor je medemens"

Maar dan, in de 20e eeuw, valt de groei van deze zo vruchtbare boom stilaan terug. Meerdere takken vertonen verschijnselen van afsterven, zoals de stam Heerlerbaan, waarbij de zo begeerde hectaren door de gemeente Heerlen worden opgeslokt.

De stam Welten wordt statisch. In Bocholtz en Schin op Geul blijft de groei erin, naast koploper Ubachsberg, hoewel de vrouwelijke lijn gaat domineren...

Zo ook bij de stam Simpelveld, die grotendeels opgaat in de familie's Hollands, Hoeppermans, Kohl, Kicken, Packbier en Grooten te Eys.

In de mannelijke lijn ontstpruit slechts één loot, Peter, zoon van Bernard- en van Maria Ramakers, welke in 1941 in Kerkrade trouwen. Peter huwt in 1973 te Amstelveen met Maria Cristina Peetoom en vestigt zich te Haarlem, alwaar hij als docent-jurist de aankomende gemeente ambtenaren de kneepjes van het vak leert. Dit in de positieve zin natuurlijk !

Zijn drie opgroeiende dochters hebben de min of meer avontuurlijke opgave bij een eventueel huwelijk hun esthetische familienaam "an sich te houden". In onze wereld van ongekende mogelijkheden moet dat kunnen !

Tot voldoening van Johannes Screwers.....

"Agricola"
(Sjeng Schrijvers)

15 mei 1990

DE HEILIGE REMIGIUS.
(436 - 533)

In de katechismusles kregen we vroeger geleerd, dat de kinderen bij het H.Doopsel de naam van een of andere heilige kregen om diens deugden na te volgen.
Zo heeft ook iedere parochie haar patroonheilige. De eerste october viert ons dorp het feest van de heilige Remigius, haar patroonheilige. Behalve in Simpelveld wordt hij ook in Klimmen, Schimmert, Slenaken en het Belgische Moresnet als zodanig vereerd, allemaal heel oude parochies.
Vooral in landbouwkringen is deze heilige (ook wel SINTERMEIS genoemd) bekend, omdat vroeger veel pachtboeren op 1 october van hofstede wisselden. De boerderijen werden toen voor zes of twaalf jaar gepacht. Dan werd naar een andere hof verhuisd of "gebageerd". Een zeer folkloristisch gebeuren was dat nog in de twintiger en dertiger jaren. Met hulp van andere boeren uit de omgeving werd dan de hele inboedel, huisraad en veestapel op feestelijk versierde oogstwagens geladen en dan in optocht naar het nieuwe adres vervoerd.

De heilige Remigius werd geboren in Cerny bij Laon in Frankrijk. Hij was een van de voornaamste grondleggers van het Christendom in Gallië (Frankrijk). Bij de doop van koning Clovis in 496, de eerste Christenkoning van de Franken sprak Remigius de gedenkwaardige woorden: "Buig trotse Cicamber het hoofd en onderwerp het aan Uw Koning Christus. Aanbid wat gij tot nog toe hebt verbrand en verbrand wat gij tot nog toe hebt aanbeden."
Bij deze doop door Remigius die met grote plechtigheid werd verricht bracht volgens de overlevering een duif een flesje met hl. Olie.
Clovis, die van 481 - 511 over de Franken regeerde was in 493 met de katholieke Bourgondische prinses Chlotilde gehuwd. Door haar invloed bekeerde hij zich na de overwinning op de Alemannen bij Zülpich in 496 tot het Christendom. Clovis schreef deze overwinning toe aan de "God van Chlotilde", die hij midden onder het gevecht aanriep om hulp. Daarna heeft Clovis zich door Remigius laten dopen.
Deze doopplechtigheid werd boven de hoofdingang van onze kerk in steen uitgehouwen in 1935 door, - naar verluidt - de beeldhouwer Charles Vos, bij de bouw van de nieuwe kerk.
In de achtergevel van de kerk, in de Dorpsstraat stond eveneens een machtig groot beeld van onze patroonheilige. Dit beeld is helaas door onvoorzichtigheid tijdens onderhoudswerkzaamheden gevallen en zodoende verloren gegaan.
Verder is er een houten statue van hem op een console terzijde van het hoofdaltaar. Het is een van de kostbaarste bezittingen van onze kerk. In de rechterzijbeuk bevindt zich eveneens een afbeelding van de doop van Clovis door Remigius op een der prachtige gebrandschilderde kerkramen.
De winterkermis in Simpelveld wordt gehouden op de eerste zondag na de naamdag van Remigius op de eerste october.
Van de jeugd van St. Remigius is heel weinig bekend. Hij leefde op het kasteel van zijn vader, ver van de wereld waar hij in godsvrucht en kennis der wetenschap een gedegen opvoeding kreeg.
Met 22 jaar (!) werd Remigius reeds bisschop van de beroemde stad Reims ! Van deze stad is hij tot heden nog altijd de Patroonheilige.
Ofschoon hij nog zo jong was, toonde hij zich een echte opperherder van de kerk. Hij beschikte over een geweldige kennis en was vooral bekend om zijn grote welsprekendheid. In zijn predicaties en vele voordrachten die hij hield kwam dat tot uiting.
Onder zijn toehoorders waren allerlei mensen, degelijke

christenen, maar ook verstokte zondaars. Veel bekeringen bewerkstelligde hij door zijn welsprekendheid en overtuigende redevoeringen.
Tal van wonderen zouden door zijn tussenkomst gedaan zijn. Blinden schonk hij weer het licht der ogen. Een brand die Reims dreigde te verwoesten bluste hij door het kruisbeeld. In Tours wekte hij een dood meisje weer tot leven.
Op de hoge leeftijd van 97 jaar is Remigius overleden. Zijn testament en vier brieven van hem zijn tot op heden bewaard gebleven. Later is Remigius' leven met veel legenden omgeven.
In de prachtige kathedraal van Reims werden later de Franse koningen gezalfd en gekroond.
Opvallend is dat de naam Remi in ons dorp maar aan weinig pasgeboren jongetjes gegeven werd, terwijl deze naam in Frankrijk veelvuldig voorkomt.

H.van Wersch.

Pasen 1990.

N.B.
Voor op- en aanmerkingen over dit artikel over de H. Remigius houd ik mij ten zeerste aanbevolen.

Bron:

Kath. Encyclopedie.
Kranteartikelen:
o.a. De Dorpsbode
De Limburger, en
De Omroeper.
Mondelinge mededelingen van mensen die veel belangstelling in heemkunde hebben.

Heilige Remigius

Wij roepen nu uw voorspraak in,
laat vrede heersen in 't gezin !